

1. Keskkonnamõju hindamise (KMH) menetluse ülesehitus

	Kohustuslik KMH	KMH kaalutlemise alusel
KMH algatamine/ algatamata jätmine	Arendaja esitab otsustajale tegevusloa taotluse.	
		Otsustaja annab eelhinnangu lähtuvalt kõikidest eelhindamise kriteeriumidest.
	Otsustaja algatab KMH selle vajadust põhjendamata.	Otsustaja teeb otsuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta.
	Otsustaja teatab arendaja kulul KMH algatamisest.	Otsustaja teatab arendaja kulul KMH algatamisest või algatamata jätmisest.
Kavandatava tegevuse KMH algatamise korral peatub tegevusloa taotluse menetlus seniks, kuni ekspert on esitanud avalikustamise läbinud KMH aruande otsustajale ning algab tegevusloa andmise etapp.		
KMH programmi eelnõu konsultatsiooni- menetluses	Ekspert koostab koostöös arendajaga KMH programmi.	
	Ekspert esitab otsustajale KMH programmi eelnõu konsultatsioonimenetluse läbiviimiseks.	
	Otsustaja edastab 14 päeva jooksul asjaomastele asutustele seisukoha avaldamiseks KMH programmi. Asutustel on aega vastamiseks 30 päeva.	
	Otsustaja edastab asutustelt laekunud seisukohad eksperdile, lisades ka oma seisukoha nende arvestamise osas KMH programmi muutmisel/täiendamisel.	
	Ekspert teeb koostöös arendajaga KMH programmi eelnõus vajalikud parandused ja täiendused.	
KMH programmi avalikustamine	Ekspert esitab täiendatud KMH programmi otsustajale avalikustamise korraldamiseks.	
	Otsustaja korraldab KMH programmi avaliku väljapaneku (kestus vähemalt 14 päeva) ja avaliku arutelu.	
	Ekspert teeb koos arendajaga KMH programmis avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal programmi kohta esitatud ettepanekute ning vastuväidete alusel programmis vajalikud parandused ja täiendused.	
Toiming KMH programmi kohta	Ekspert esitab avalikustamise läbinud KMH programmi otsustajale.	
	Kui otsustaja on seisukohal, et programm on piisav ja asjakohane KMH aruande koostamise etapiga edasiminekuks, teavitab otsustaja sellest menetlusosalisi. Kui otsustaja on aga vastupidisel seisukohal, tuleb KMH programmi muuta vastavalt otsustaja esitatud märkustele (sh ka nt vajadusel täiendav avalikkuse küsimustele vastamine).	

KMH aruande eelnõu konsultatsioonimenetluses	Ekspert koostab KMH aruande, lähtudes KMH programmist.
	Ekspert esitab otsustajale KMH aruande eelnõu konsultatsioonimenetluse läbiviimiseks.
	Otsustaja edastab 14 päeva jooksul asjaomastele asutustele seisukoha avaldamiseks KMH aruande. Asutustel on aega vastamiseks 30 päeva.
	Otsustaja edastab asutustelt laekunud seisukohad eksperdile, lisades ka oma seisukoha nende arvestamise osas KMH aruande muutmisel/täiendamisel.
KMH aruande avalikustamine	Ekspert teeb KMH aruande eelnõus vajalikud parandused ja täiendused.
	Ekspert esitab täiendatud KMH aruande otsustajale avalikustamise korraldamiseks.
	Otsustaja korraldab KMH aruande avaliku väljapaneku (kestus vähemalt 14 päeva) ja avaliku arutelu.
Tegevusloa andmine/ andmisest keeldumine	Ekspert teeb KMH aruandes avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal aruande kohta esitatud ettepanekute ning vastuväidete alusel aruandes vajalikud parandused ja täiendused.
	Otsustaja peab tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemisel arvestama KMH tulemusi. Otsustajal on lõppotsuse tegemiseks ette nähtud konkreetne tähtaeg.
	Praegusel kujul KMH aruande heakskiitmist ning keskkonnanõuete määramist ei toimu. Otsustaja võtab arvesse KMH aruandes eksperdi tehtud ettepanekuid leevendus- ja seiremeetmete osas (st keskkonnanõuded), mis määratakse tegevusloas.
	Kui otsustaja on seisukohal, et KMH aruanne on piisav ja asjakohane tegevusloa andmise või andmata jätmise otsuse tegemiseks, esitab ta oma seisukoha loa andmise või andmata jätmise otsuses. Kui otsustaja on vastupidisel seisukohal, tuleb KMH aruannet muuta vastavalt otsustaja esitatud märkustele (sh ka nt vajadusel täiendav avalikkuse küsimustele vastamine).
KMH järelhindamine	Menetlusosaliste teavitamine tegevusloa andmisest või andmata jätmisest (sh ka KMH-ga seotud aspektid).
	Arendaja on kohustatud esitama otsustajale keskkonnaseire tulemused vastavalt tegevusloas sätestatud nõuetele.
	Otsustaja kontrollib KMH aruandes esitatud prognooside ja järelduste reaalselt paikapidavust.
	KMH aruandes esitatud tulemuste olulise paikapidamatuse korral on võimalik rakendada sanktsioone KMH teostanud eksperdi suhtes. Kui keskkonnaseire tulemused ei vasta õigusaktides või tegevusloas sätestatud nõuetele, muudab otsustaja tegevusloa tingimusi.

2. Ruumilise planeerimise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) ühildamine¹

Kohustuslik KSH	Kaalutlemise alusel KSH
Planeeringu koostamise algatamise ettepanek.	
Planeeringu koostamise korraldaja (edaspidi tinglikult „otsustaja“) edastab kõigile asjaomastele asutustele: 1) planeeringu algatamise otsuse eelnõu, milles on ära toodud ka KSH algatamine; 2) planeeringu lähteseisukohad, sh otsustaja ootused KSH osas (KSH ulatus, eeldatavalt oluline keskkonnamõju ehk mida hinnata jmt).	Planeeringu koostamise korraldaja edastab kõigile asjaomastele asutustele: 1) planeeringu algatamise otsuse eelnõu, mis sisaldab ka otsustaja poolt teostatud eelhindamise tulemuste alusel põhinevat seisukohta KSH algatamise/mittealgatamise kohta; 2) eelhindamise tulemused; 3) planeeringu lähteseisukohad, sh otsustaja ootused KSH osas (KSH ulatus, eeldatavalt oluline keskkonnamõju ehk mida hinnata jmt).
Asjaomased asutused esitavad oma seisukoha KSH sisu ja ulatuse kohta (millist keskkonnamõju on vajalik hinnata, piiriülese keskkonnamõju võimalikkus jmt).	Kui otsustaja ei pea vajalikuks KSH algatamist, kuid asjaomase asutuse arvates on see vajalik, siis tuleb antud seisukohale lisada vastav põhjendus. KSH vajalikkuse korral esitavad asjaomased asutused ka oma seisukoha KSH sisu ja ulatuse kohta.
(Vajadusel) planeeringu lähteseisukohtade KSH-d käsitleva osa täiendamine vastavalt konsultatsiooniprotsessi tulemustele.	
Otsustaja teeb planeeringu ning selle KSH algatamise otsuse, sh määrates KSH ulatuse ja sisu.	Otsustaja teeb planeeringu algatamisotsuse ning eelhindamise ja konsultatsiooni-protsessi tulemustest lähtuvalt otsuse planeeringu KSH algatamise/algatamata jätmise kohta. KSH algatamise korral määrab otsustaja otsuses ka KSH ulatuse ja sisu.
Planeeringu ja selle KSH algatamisest/algatamata jätmisest teatamine.	
Planeeringu ja KSH aruande koostamine, lähtudes planeeringu ning selle KSH algatamisotsusest	
Planeeringu lähteseisukohtade, eskiislahenduste ja KSH-d puudutava (olemasoleva) materjali avalikustamine (avalikud väljapanekud ja arutelud).	
Planeeringu dokumentatsiooni, sh KSH aruande, täiendamine ja muutmine vastavalt avalikustamise tulemustele.	
<i>Juhul kui planeeringu koostamisele ei ole algselt algatatud KSH-d, kuid KSH vajadus selgub alles planeerimisdokumendi koostamise käigus, siis algatab otsustaja KSH viivitamatult pärast selle vajaduse selgumist. Sellisel juhul on ka kohustuslik küsida asjakohaste asutuste käest seisukohta KSH ulatuse ja sisu kohta.</i>	

¹ Skeem on koostatud lähtuvalt planeerimisseadusest.

Kooskõlastamine: otsustaja edastab kõigile asjaomastele asutustele planeeringu eelnõu, sh KSH aruande, kooskõlastamiseks.
(Vajadusel) planeeringu eelnõu, sh KSH aruande, täiendamine ja muutmise vastavalt kooskõlastamise tulemustele.
Planeeringu vastuvõtmine: planeeringu vastuvõtmisega kinnitab otsustaja, et planeering ja KSH aruanne vastavad õigusaktide nõuetele.
Planeeringu ja KSH aruande avalikustamine: avalik väljapanek ja avalik arutelu.
Planeeringu, sh KSH aruande, täiendamine ja muutmise vastavalt avalikustamise tulemustele.
Vajadusel planeeringu kooskõlastamise ning avalikustamise kordamine.
Järelevalve planeeringu koostamise üle.
Järelevalve tulemustega arvestamine planeeringus.
Planeeringu (sh seiremeetmete) kehtestamine.
Planeeringu kehtestamisest teatamine.

3. Strateegilised (valdkonna) arengukavad ja KSH ühildamine²

<u>Arengukava koostamise algatamise ettepanek</u>	
Valdkonna arengukava koostamise ettepanek sisaldab arengukava koostamise vajaduse põhjendust ja valdkonna arengukava koostamise eesmäärke ning lahendamist vajavate probleemide kirjeldust.	
Arengukava koostamise ettepanek kooskõlastatakse Riigikantselei ja Rahandusministeeriumiga ning vajaduse korral asjaomaste ministeeriumidega.	
Vastava valdkonna küsimuste eest vastutav minister esitab Vabariigi Valitsusele valdkonna arengukava koostamise ettepaneku.	
Kui Vabariigi Valitsus kiidab ettepaneku heaks, siis määrab ta asjakohases korralduses valdkonna arengukava: 1. koostamise eest vastutava ministeeriumi, kes koordineerib valdkonna arengukava koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse protsessi; 2. koostamises osalevad asjaomased ministeeriumid; 3. valmimise tähtaja; 4. koostamise kohta vajaduse korral täiendavad nõuded.	
<u>Arengukava ja selle KSH algatamine või algatamata jätmine</u>	
Kohustuslik KSH	Kaalutlemise alusel KSH
Arengukava koostav ministeerium (tinglikult „otsustaja“) edastab kõigile asjaomastele asutustele: 1) arengukava algatamise otsuse eelnõu, milles on ära toodud ka KSH algatamine; 2) heakskiidetud arengukava ettepanek; 3) otsustaja ootused KSH osas (KSH ulatus, eeldatavalt oluline keskkonnamõju ehk mida hinnata jmt).	Arengukava koostav ministeerium edastab kõigile asjaomastele asutustele: 1) arengukava algatamise otsuse eelnõu, mis sisaldab ka otsustaja poolt teostatud eelhindamise tulemuste alusel põhinevat seisukohta KSH algatamise/mittealgatamise kohta; 2) eelhindamise tulemused; 3) heakskiidetud arengukava ettepanek; 4) otsustaja ootused KSH osas (KSH ulatus, eeldatavalt oluline keskkonnamõju ehk mida hinnata jmt).
Asjaomased asutused esitavad oma seisukoha KSH sisu ja ulatuse kohta (millist keskkonnamõju on vajalik hinnata, piiriülese keskkonnamõju võimalikkus jmt).	Kui otsustaja ei pea vajalikuks KSH algatamist, kuid asjaomase asutuse arvates on see vajalik, siis tuleb antud seisukohale lisada vastav põhjendus. KSH vajalikkuse korral esitavad asjaomased asutused ka oma seisukoha KSH sisu ja ulatuse kohta.

² Skeem on koostatud lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. a määrusest nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“. **Paksus kirjas** on esitatud võimalikud menetlusetapid, mis lisanduksid peale ühildamist KSH menetlusega.

(Vajadusel) arengukava KSH-d käsitleva osa täiendamine vastavalt konsultatsiooniprotsessi tulemustele.	
Ministri käskkirjaga algatatakse arengukava koostamine ning selle KSH. Käskkirjas on määratud ka KSH ulatus ja sisu.	Ministri käskkirjaga algatatakse arengukava koostamine ning lähtuvalt eelhindamise ja konsultatsiooniprotsessi tulemustest algatatakse/jäetakse algatamata selle KSH. KSH algatamisel on käskkirjas määratud ka KSH ulatus ja sisu.
<u>Arengukava ja selle KSH koostamine; avalikustamine</u>	
Valdkonna arengukava koostamisse kaasatakse asjaomased huvitatud isikud ja asutused.	
(Vajadusel) arengukava eelnõu (sh KSH tulemuste) avalikustamine.	
Arengukava eelnõu täiendamine ja muutmine.	
Arengukava kooskõlastatakse Riigikantselei ja Rahandusministeeriumiga ning vajaduse korral asjaomaste asutustega.	
Arengukava (sh KSH tulemuste) avalikustamine: avalik väljapanek ja avalik arutelu.	
Arengukava täiendamine ja muutmine vastavalt avalikustamise tulemustele.	
<u>Arengukava heakskiitmine</u>	
Vabariigi Valitsuse kinnitatav valdkonna arengukava kiidetakse heaks korraldusega. Vajaduse korral määrab Vabariigi Valitsus selles korralduses täiendavad nõuded arengukava elluviimise, täitmise aruandluse, täiendamise või lõpetamise korra kohta, muuhulgas valdkonna arengukava täiendava heakskiitmise vajaduse kohta.	
Arengukava heakskiitmise otsuse avalikustamine.	
Kui Vabariigi Valitsus ei ole määranud teisiti, esitab valdkonna arengukava eest vastutav minister üks kord aastas Vabariigi Valitsusele aruande valdkonna arengukava täitmise, arengukavas ja rakendusplaanis esitatud eesmärkide saavutamise ning meetmete tulemuslikkuse kohta. Nimetatud aruanne on aluseks valdkonna arengukava täiendamise või lõpetamise otsustamisel.	

Valdkonna arengukava täiendamise algatab valdkonna arengukava eest vastutav minister. Täiendamine algatatakse juhul, kui arengukava elluviimise kestel tekib vajadus muuta olemasolevaid või sätestada uusi eesmärke ja meetmeid. Valdkonna arengukava täiendamisse kaasatakse asjaomased huvitatud isikud ja asutused. Sellisel juhul selgitatakse KSH vajalikkus eelhindamise ja konsultatsiooniprotsessi tulemustest lähtuvalt.

3. Kohaliku omavalitsuse arengukavad ja KSH ühildamine³

Kohustuslik KSH	Kaalutlemise alusel KSH
Kohalik omavalitsus (tinglikult „otsustaja“) edastab kõigile asjaomastele asutustele: 1) arengukava algatamise otsuse eelnõu, milles on ära toodud ka KSH algatamine; 2) informatsioon arengukava eesmärkidest ja sisust, sh otsustaja ootused KSH osas (KSH ulatus, eeldatavalt oluline keskkonnamõju ehk mida hinnata jmt).	Otsustaja edastab kõigile asjaomastele asutustele: 1) arengukava algatamise otsuse eelnõu, mis sisaldab ka otsustaja poolt teostatud eelhindamise tulemuste alusel põhinevat seisukohta KSH algatamise/mittealgatamise kohta; 2) eelhindamise tulemused; 3) informatsioon arengukava eesmärkidest ja sisust, sh otsustaja ootused KSH osas (KSH ulatus, eeldatavalt oluline keskkonnamõju ehk mida hinnata jmt).
Asjaomased asutused esitavad oma seisukoha KSH sisu ja ulatuse kohta (millist keskkonnamõju on vajalik hinnata, piiriülese keskkonnamõju võimalikkus jmt).	Kui otsustaja ei pea vajalikuks KSH algatamist, kuid asjaomase asutuse arvates on see vajalik, siis tuleb antud seisukohale lisada vastav põhjendus. KSH vajalikkuse korral esitavad asjaomased asutused ka oma seisukoha KSH sisu ja ulatuse kohta.
(Vajadusel) arengukava KSH-d käsitleva osa täiendamine vastavalt konsultatsiooniprotsessi tulemustele.	
Otsustaja teeb arengukava koostamise ning selle KSH algatamise otsuse, sh määrates KSH ulatuse ja sisu.	Otsustaja teeb arengukava koostamise algatamisotsuse ning eelhindamise ja konsultatsiooniprotsessi tulemustest lähtuvalt otsuse arengukava KSH algatamise/algatamata jätmise kohta. KSH algatamisel määratakse otsuses ka KSH ulatus ja sisu.
Omavalitsusüksus korraldab avalike arutelude kaudu kõigi huvitatud isikute kaasamise arengukava koostamise protsessi. • Teade arengukava ja selle muutmise eelnõu avalikustamise kohta avaldatakse maakonnalehes ja valla- või linnavalitsuse veebilehel. Avaliku väljapaneku kestus ei või olla lühem kui kolm nädalat.	
Arengukava ja KSH aruande avalikustamine: avalik väljapanek ja vajadusel avalik arutelu.	
Arengukava täiendamine ja muutmise vastavalt avalikustamise tulemustele.	
Volikogu teeb otsuse arengukava vastuvõtmise või muutmise kohta.	

³ Skeem on koostatud tuginedes kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele. **Paksus kirjas** on esitatud võimalikud menetlusetapid, mis lisanduksid peale ühildamist KSH menetlusega.

Pärast volikogu poolt vastuvõtmist avalikustatakse arengukava valla- või linnavalitsuse veebilehel.
Arengukava esitatakse maavanemale ja Siseministeeriumile hiljemalt üks kuu pärast volikogu poolt tehtud otsust arengukava vastuvõtmise või muutmise kohta.

Arengukava muutmise algatamisel selgitatakse KSH vajadus eelhindamise ja konsultatsiooniprotsessi tulemustest lähtuvalt.